

Udskriftsdato: 14. december 2025

2018/1 BTB 28 (Gældende)

Betænkning over Forslag til folketingsbeslutning om indførelse af retten til at blive erklæret rask for sin psykiatriske diagnose

Ministerium: Folketinget

Betænkning

over

Forslag til folketingsbeslutning om indførelse af retten til at blive erklæret rask for sin psykiatriske diagnose

[af Trine Torp (SF) m.fl.]

1. Ændringsforslag

Forslagsstillerne har stillet 1 ændringsforslag til beslutningsforslaget.

2. Indstillinger

Et *flertal* i udvalget (S, DF, V, LA, og KF) indstiller beslutningsforslaget til *forkastelse*. Flertallet vil stemme hverken for eller imod det stillede ændringsforslag.

Et *mindretal* i udvalget (EL, ALT, SF og RV) indstiller beslutningsforslaget til *vedtagelse* med det stillede ændringsforslag.

Inuit Ataqatigiit, Nunatta Qitornai, Tjóðveldi og Javnaðarflokkurin havde ved betækningsafgivelsen ikke medlemmer i udvalget og dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske bemærkninger i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

3. Politiske bemærkninger

Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti, Venstre, Liberal Alliance og Det Konservativ Folkeparti

Socialdemokratiets, Dansk Folkepartis, Venstres, Liberal Alliances og Det Konservativ Folkepartis medlemmer af udvalget er enige om, at mennesker med psykiske lidelser ikke skal opleve diskrimination og unødvendig forskelsbehandling som følge af deres psykiske lidelser.

Psykiske lidelser er ikke en kronisk lidelse, og derfor er det centralt, at psykiske problemer ikke skaber unødige begrænsninger, når patienterne er kommet sig efter en periode med en psykisk lidelse.

Desværre oplever alt for mange mennesker med tidligere psykiske problemer, at deres sygdom sætter begrænsninger for deres videre færd – de bliver ofte negativt særbehandlet af den ene grund, at de har været i psykiatrisk behandling på et tidspunkt i deres liv.

Flertallet er enige om, at disse unødige begrænsninger ikke er rimelige, og at der er behov for handling for at ændre de nuværende forhold for mennesker med tidligere psykiske problemer.

Flertallet noterer sig, at der i dag ikke findes et samlet overblik over, hvordan denne negative forskelsbehandling opstår, men at det er helt nødvendigt med et opgør med stigmatisering af mennesker, som har været i kontakt med psykiatrien. Sundhedsministeren vil derfor indkalde alle Folketingets partier til forhandlinger i foråret 2019, så der i en bred kreds kan komme en fælles løsning på problemet. I forlængelse heraf igangsættes en tværministeriel afdækningsindsats med en række forskellige tiltag opdelt i tre faser:

1. En afdækningsfase, hvor problemets omfang afdækkes og beskrives nærmere.
2. En fase med forslag til ændring af praksis, hvor der på baggrund af afdækningen af problemer forsøges fundet løsninger og forslag til afstigmatisering, bl.a. inspiration fra sammenlignelige lande.
3. Og en tredje afsluttende implementeringsfase, hvor der arbejdes på at forankre de nye tiltag lokalt både i og uden for sundhedsvæsenet.

Enhedslisten, Alternativet, Socialistisk Folkeparti og Radikale Venstre

Enhedslistens, Alternativets, Socialistisk Folkepartis og Radikale Venstres medlemmer af udvalget bemærker, at der i dag foregår en uretfærdig forskelsbehandling af borgere, som tidligere har haft en psykiatrisk diagnose. Forskelsbehandlingen kan forekomme bl.a. i forhold til områder som erhvervelse af kørekort, kreditkort, flycertifikat og forsikring (rejse-, livs- og indboforsikring), adoption, værnepligt, udpegning som nævning, plejefamilie, ansættelse (i bl.a. politi, PET/FE og som f.eks. erhvervsfisker, lokofører, erhvervschauffør), forældremyndighed m.m.

Mindretallet bemærker i forlængelse heraf, at psykiatriske diagnoser og psykiske lidelser alt for ofte opfattes som kroniske lidelser, som patienter ikke kan komme sig over. Det er imidlertid en myte og en misforståelse, som skaber stigmatisering, og som er med til at begrænse menneskers livsbetingelser uretmæssigt. Der eksisterer således solid forskning, der dokumenterer, at mennesker kan komme sig over deres psykiske lidelse.

På den baggrund finder mindretallet, at der er behov for en grundlæggende kulturforandring i synet på psykiatriske diagnoser, både hvad angår en ændring i praksis, fortolkninger og juridiske vurderinger af psykiske lidelsers betydning for borgeres livsvilkår og muligheder og eventuelle skærpelser af vejledninger, lovgivning m.v.

Samtidig mener mindretallet, at det er vigtigt, at der politisk gøres en indsats for at hjælpe mennesker, som i dag oplever at blive uretfærdigt behandlet på baggrund af en tidligere psykiatrisk diagnose. Derfor foreslår mindretallet konkret, at borgere med en tidligere psykiatrisk diagnose skal have ret til på baggrund af en lægefaglig vurdering at blive erklæret »raske«. Mindretallet anerkender i den forbindelse, at anvendelsen af begreberne rask og raskmelding kan være uhensigtsmæssige. Der opereres ikke lægefagligt med at erklære patienter raske, og patienters tilstand vurderes i stedet ud fra, hvorvidt der er tegn på sygdommens tilstedeværelse. Mindretallet bemærker, at anvendelsen af begreberne rask og raskmelding kan være misvisende, og påpeger derfor også, at anvendelsen af begreberne dels er sket for at skabe en mere konkret forståelse af problematikken omkring diskrimination på baggrund af tidligere psykiatriske diagnoser og dels er sket i mangel af bedre begreber til at beskrive løsningen på problematikken.

Mindretallet bemærker i den forbindelse, at forslagets tidligere ordlyd ligeledes skabte en del misforståelser omkring, hvordan »raskmeldingsproceduren« skulle finde sted, herunder hvorvidt der var tale om, at informationer i patienters journaler skulle kunne slettes. På baggrund af disse misforståelser har SF foreslået en ændring af forslaget, således at intentionen med forslaget mere præcis er, at borgere med en tidligere psykiatrisk diagnose får ret til selv at opsøge en speciallæge for at få vurderet tilstedevær af diagnosens kriterier og risiko for fremtidig forekomst. Den lægefaglige vurdering skal være en helhedsorienteret vurdering af borgerens totale situation på baggrund af kendskab til borgerens forløb. Vurderingen skal således tage højde for en lang række parametre, f.eks. borgerens ressourcer, livssituation, funktionsniveau og evnetab, sandsynlighed for ny episode, fravær af indlæggelse, kompetencer og evne til at administrere social recovery såsom arbejde, uddannelse, netværk og aktiviteter. Det er dermed afgørende, at vurderingen har fokus på et helhedsbillede af borgerens livssituation. Retten til at få denne lægefaglige vurdering indtræder udelukkende i situationer, hvor den pågældende borger møder f.eks. helbreds krav fra offentlige eller private instanser.

Mindretallet understreger dermed, at forslaget ikke går på, at patienters tidligere psykiatriske diagnoser skal kunne slettes i journaler eller andre registre. Intentionen med forslaget er alene at indføre en ret for tidligere patienter til at få vurderet deres diagnoses tilstedevær og helhedsbilledet af den pågældendes livssituation. Ved helbreds krav fra offentlige eller private instanser vil en borger kunne anvende den samlede vurdering som juridisk dokumentation for, at den pågældende er »erklæret rask« for sin tidligere psykiatriske diagnose og dermed ikke kan fravælges på baggrund af den tidligere diagnose. En sådan vurdering indeholder dog selvsagt ikke en garanti for, at den pågældende ikke på et senere tidspunkt kan få den samme lidelse igen.

4. Ændringsforslag med bemærkninger

Ændringsforslag

At et *mindretal* (SF), tiltrådt af et *mindretal* (EL, ALT og RV):

Til teksten

1) Teksten nyaffattes således: »Folketinget pålægger regeringen senest i folketingsåret 2019-20 at indføre en ret til, at borgere med en tidligere psykiatrisk diagnose på eget initiativ kan få foretaget en speciallægelig vurdering af sygdommens fortsatte tilstedeværelse og risikoen for fremtidig forekomst. Retten indtræder i situationer, hvor den pågældende f.eks. møder helbreds krav fra offentlige eller private instanser.«

[Præcisering af intentionen med forslaget]

Bemærkninger

Til nr. 1

Der er tale om en præcisering af intentionen med forslaget.

5. Udvalgsarbejdet

Beslutningsforslaget blev fremsat den 6. november 2018 og var til 1. behandling den 10. januar 2019. Beslutningsforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Sundheds- og Ældreudvalget.

Oversigt over beslutningsforslagets sagsforløb og dokumenter

Beslutningsforslaget og dokumenterne i forbindelse med udvalgsbehandlingen kan læses under beslutningsforslaget på Folketingets hjemmeside www.ft.dk.

Møder

Udvalget har behandlet beslutningsforslaget i 3 møder.

Bilag

Under udvalgsarbejdet er der omdelt 3 bilag på beslutningsforslaget.

Liselott Blixt (DF) fmd. Karin Nødgaard (DF) Karina Adsbøl (DF) Susanne Eilersen (DF)

Jeppe Jakobsen (DF) Jan Erik Messmann (DF) Jane Heitmann (V) Hans Christian Schmidt (V)

Hans Andersen (V) Martin Geertsen (V) Thomas Danielsen (V) Jacob Jensen (V) Laura Lindahl (LA)

May-Britt Katstrup (LA) Mette Abildgaard (KF) Astrid Krag (S) Flemming Møller Mortensen (S)

Malte Larsen (S) Julie Skovsby (S) nfm. Karin Gaardsted (S) Lea Wermelin (S) Yildiz Akdogan (S)

Peder Hvelplund (EL) Finn Sørensen (EL) Pernille Schnoor (ALT) Torsten Gejl (ALT) Lotte Rod (RV)

Kirsten Normann Andersen (SF) Trine Torp (SF)

Inuit Ataqatigiit, Nunatta Qitornai, Tjóðveldi og Javnaðarflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Socialdemokratiet (S)	46	Socialistisk Folkeparti (SF)	7
Dansk Folkeparti (DF)	37	Det Konservative Folkeparti (KF)	6

Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	34	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Enhedslisten (EL)	14	Nunatta Qitornai (NQ)	1
Liberal Alliance (LA)	13	Tjóðveldi (T)	1
Alternativet (ALT)	10	Javnaðarflokkurin (JF)	1
Radikale Venstre (RV)	8		
